Mistra Sport & Outdoors

ÅRSRAPPORT 2020

mistra
sport & outdoors

Innehåll

Inledning **3**
Programchefen summerar året 3
Styrelseordförande har ordet 4
Highlights under 2020 5

Om oss **7**
Mål med programmet 7
Samverkan 8
Forskningsteman 11
Mistra Sport & Outdoors i siffror 18

Forskningsresultat **19**
Covid-19s effekter på idrott, fysisk aktivitet och friluftsliv 20
Kartläggning av besök i naturen under covid-19 21
Covid-19 och evenemang 22

Vår logotyp **23**

Publikationer **24**

Deltagare **25**

Ekonomisk översikt 2020 ..... **26**

English summary **27**

PROGRAMCHEFEN PETER FREDMAN OM MISTRA SPORT & OUTDOORS FÖRSTA ÅR

”En kris är också början på något nytt”

Utmaningar och möjligheter

Efter en omtumlande vår var det många av oss som upplevde en annorlunda sommar präglad av coronapandemin. Inställda träningar, framflyttade evenemang och tävlingar som blev digitala. Samtidigt ett stort uppsving för intresset att vistas ute i naturen. För Mistra Sport & Outdoors innebär det här både utmaningar och möjligheter. Utmaningar, eftersom spelplanen för vårt arbete snabbt ändrats. Möjligheter, eftersom återgången tillbaka efter coronapandemin sannolikt öppnar för nya intressanta vägar framåt – för ett mer hållbart idrotts- och friluftsliv.

Mistra Sport & Outdoors planerades innan någon hört talas om covid-19. Programmet startade två veckor efter att pandemin tagit sitt grepp om Sverige. Uppstartmötet som skulle ske med alla forskare och samarbetspartners i april fick snabbt ställas om till digitalt. Frågan alla ställde sig: Vad betyder det här? Svaret låter sig dröjas, och den har naturligtvis satt sin prägel på de första nio månaderna av programmet. Men likt ett barn som kommer till världen, tror jag att pandemin på sikt öppnar ögonen för nya och mer innovativa lösningar på de miljöutmaningar idrotten och friluftslivet står inför. En kris är också början på något nytt.

Miljön i centrum

Mistra Sport & Outdoors är ett forsknings- och samverkansprogram där miljön står i centrum. Det innebär att forskare och organisationer, företag och myndigheter inom idrotten, friluftslivet och miljösektorn tillsammans identifierar utmaningar, tar fram ny kunskap och nya lösningar. Vi gör allt detta på ett strukturerat sätt för att nå bästa möjliga resultat Allt vi gör ska utgå från en miljömässig utmaning men de lösningar programmet leder fram till kan med fördel omfatta också sociala och ekonomiska perspektiv. På så sätt kan Mistra Sport & Outdoors bidra till att Sverige uppfyller de globala hållbarhetsmålen. Men framför allt lägger vi grunden till den rörelse vi vill skapa.

På god väg mot våra mål

Mistra Sport & Outdoors har tre mål – att producera framstående forskning om idrott, friluftsliv och miljö, att starta en rörelse för hållbar idrott och friluftsliv och att etablera ett center som tar vid där programmet slutar. Nu kan vi summera det första året på vår resa – 2020. Och det är med stolthet jag konstaterar att verksamheten kommit igång så pass bra under rådande omständigheter. Forskargrupper, samverkansprocess, intern och extern kommunikation, administration, styrelsearbete, och mycket annat som hör ett Mistraprogram till.

Välkommen till Mistra Sport & Outdoors!

Peter Fredman
Programchef

STYRELSEORDFÖRANDE EVA THÖRNELÖF OM UPPSTART OCH FRAMÅTBLICK

”En fantastisk bas...”

Eva beställde en uppblåsbar kajak för att kunna vara ute på vattnet för sig själv i coronatider

Eva, kan du berätta lite om dig själv?
Pensionerad ”miljöbyråkrat” från Naturvårdsverket med fortsatt många järn i elden för miljön. Jag har även arbetat på och med MISTRA tidigare. Friluftsliv och idrott är ett stort intresse både att utöva och uppleva som åskådare. Bor nu i Nynäshamn, söder om Stockholm, och njuter av att ha naturen med havet inpå knuten.

Hur skulle du vilja beskriva det första året med Mistra Sport & Outdoors?
Otroligt engagerande och inspirerande att äntligen få vara med och dra igång ett forsknings- och samverkansprogram som planerats och förberetts under lång tid. Dock omtumlande med förutsättningarna ställda på ände både när det gäller forskningsutmaningarna och hur vi har fått arbeta utan att träffas fysiskt första året. Allt beroende på den pågående pandemin som klassades som samhällsspridning dryga två veckor före vår forskningsstart i april 2020. Vilket påverkat hur vi kan idka friluftsliv och idrott i grunden.

Någon särskild händelse från året som du vill lyfta fram?
Jag är så imponerad av att programmet redan från start har en så genomtänkt kommunikation med grafisk profil, kanaler och professionella kommunikatörer. Lyckade webbinarier på olika teman. En fantastisk bas som underlättat då vi bara arbetat digitalt. Den ska vi sprida och bygga vidare på.

Vilken är styrelsens roll i programmet?
Att på uppdrag av programvärden, dvs i vårt fall Mittuniversitetet, verka för att forskningsprogrammets plan och budget följs och hålls. Dessutom vara ett stöd till programledningen, följa och stödja forskningen säkra användarperspektivet samt initiera kompletterande satsningar.

Är det något beslut i styrelsen som har varit särskilt betydelsefullt under 2020?
Att vid första styrelsemötet våren 2020 fatta beslut om medel från styrelsens egen budget till tre ettåriga forskningsprojekt för att fånga effekterna av covid-19 på svenskt friluftsliv och idrott där och då när det hände.

Om du blickar framåt, på vilket sätt tror du att Mistra Sport & Outdoors bäst kan bidra till en mer hållbar idrott och friluftsliv?
Genom att generera kunskap, insikter samt ett brett engagemang och bred förståelse för varför det är viktigt att inkludera miljömässig hållbarhet här och nu samt långsiktigt - i det stora som det lilla. Det gör vi som växande snöbollar och ringar på vattnet. Ge kunskapsunderlag både för ”top down” styrning och regionala och lokala initiativ.

STYRELSE
Mistra Sport & Outdoors har en styrelse med representanter inom programmets olika områden:

Eva Thörnelöf
Ordförande

Peter Mattsson
Utvecklingschef, Riksidrottsförbundet

Ulf Silvander,
Generalsekreterare, Svenskt Friluftsliv

Christiane Dolva Törnberg,
Hållbarhetsansvarig, Fjällräven

Maria Johansson,
Professor, Lunds Tekniska Högskola

Programansvarig på Mistra, Åsa Moberg, är adjungerad till styrelsen.

Läs mer om styrelsens arbete i Mistra Sport & Outdoors »

Highlights under 2020

April

Mistra Sport & Outdoors startar den 1 april. Webbsidan skapas och publiceras – basen i vår kommunikation.

Vi håller ett digitalt startmöte (kick-off) med hela programmet – nu är vi igång!

Vi etablerar samverkan med fem nationella organisationer inom idrott, friluftsliv och miljö för att identifiera utmaningar tillsammans.

Maj

Programmet bidrar till workshop på temat ”augmented sports”, med fokus på material och utrustning.

Styrelsen för Mistra Sport & Outdoors har ett första möte. Beslutar om tre nya projekt ur programmets reserv för att öka kunskapen om covid-19s effekter på idrotten, friluftslivet och evenemang.

Juni

Vi arrangerar det första webbinariet i webbinarieserien Mistra Sport & Outdoors – “Vägen tillbaka från Corona”. Ett sätt att börja sprida vår forskning och vårt samverkansinriktade arbetssätt.

Augusti

Vi håller den första i en serie av workshops för att identifiera utmaningar inom respektive tema.

Forskare från programmet medverkar med föredrag på 5th Bi-annual Conference of Association of Critical Heritage Studies.

September

Ett projekt i samarbete med Naturkartan påbörjas tillsammans med en testgrupp bestående av förvaltare från flera län och kommuner. Syftet är att utveckla och testa en funktion i appen för att öka kunskapen om människor som vistas ute i naturen.

Vi tar fram beskrivande filmer om Mistra Sport & Outdoors och alla forskningsteman, som både forskare och samverkanspartners kan använda för att berätta om programmet.

Oktober

Första steget i samverkansprocessen mellan forskare, organisationer, myndigheter och branschorganisationer är klar. Sex utmaningar är identifierande som lärande-grupperna nu ska jobba vidare med.

Programmöte med alla forskare och samverkanspartners för att lära känna varandra, diskutera gemensamma mål och skapa ”vi-känsla”.

Vetenskapligt seminarium för forskarna i programmet med inbjudna föredragshållare kring idrottens och friluftslivets begreppsramar, miljöpåverkan och samverkan.

Forskare från programmet presenterar forskning om event på webbsänd konferens ”Hållbara evenemang i balans 2030”.

November

Reviderad programplan godkänd på styrelsens möte.

Forskare från programmet medverkar i workshops om hållbara material och cirkulära affärsmodeller inom projektet Augmented Sports.

Påbörjar kartläggning av tillgängliga geo-data för att kunna beräkna resor och besökspotential vid olika idrotts och friluftslivsplatser.

December

Påbörjar samverkan med 40 partners som ska delta i lärandegrupperna.

Mistra Sport & Outdoors blir medlem i European Network of Outdoor Sports, ENOS.

Inleder samverkan med Riksidrottsförbundet för att utveckla verktyg för att mäta och jämföra geografisk tillgänglighet med bil, kollektivtrafik, cykel och gång till idrottsanläggningar för hela rikets befolkning.

Om oss

Mistra Sport & Outdoors är ett forsknings- och samverkansprogram för att skapa kunskap och lösningar för ökad hållbarhet inom idrotten och friluftslivet. Vi tror att samverkan mellan forskning, organisationer, myndigheter och företag är vägen framåt.

Värd för programmet är Mittuniversitetet. Finansieringen kommer till 80% från Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, Mistra, och resten från medverkanske universitet och organisationer.

Mål med programmet

Utgångspunkten för programmet är de miljöutmaningar vi står inför och de långsiktiga målen är att gemensamt:

1. Skapa världsledande forskning för att hitta och genomföra hållbara lösningar i praktiken
2. Starta en rörelse för en hållbar utveckling inom idrotten och friluftslivet
3. Verka för att etablera ett nätverksbaserat utvecklingscenter för hållbara lösningar

Mistra Sport & Outdoors ska bidra till att Sverige når Agenda 2030 målen för en hållbar utveckling.

Läs programplanen i sin helhet här »

Samverkan

Idrotten, friluftslivet, miljörörelsen och forskarna jobbar tillsammans för att hitta kunskap och lösningar på miljöutmaningar.

Att lösa våra miljöutmaningar är en stor och komplex uppgift som kräver att många aktörer jobbar tillsammans. Därför har vi valt att arbeta i samverkan mellan forskning, organisationer, myndigheter och företag i fyra steg:

STEG 1
Identifiera utmaningar

STEG 2
Utveckla kunskap och lösningar/innovationer

STEG 3
Kommunicera och starta en rörelse

STEG 4
Implementera i större skala

Läs mer om våra utmaningar och lärandegrupper här »

SAMVERKANSLEDAREN CHRISTINA FRIMODIG OM KUNSKAP, LÖSNINGAR OCH SAMVERKAN

”Det finns ett otroligt engagemang bland aktörerna”

Christina, vad hoppas vi uppnå i programmet?
Vi vill hitta kunskap och lösningar på några av idrottens och friluftslivets utmaningar kring hållbarhet. Det finns en stor potential att kombinera kunskapen från forskningen med erfarenheten från idrotten och friluftslivet.

Hur jobbar vi tillsammans?
Vi har tillsammans tagit fram utmaningar som nu nio lärandegrupper ska ta sig an. Grupperna består av personer från idrotten, friluftslivet, miljörörelsen, myndigheter, kommuner, företag och forskare som alla vill hitta kunskap och lösningar kring olika frågor. Innovation och samverkan är ledorden.

Hur går det att samverka digitalt?
Jag tycker att det har gått över förväntan. Vi fick ju ställa om helt och hållet till digitala verktyg och har lärt oss massor på det. En hel del positiva effekter har vi kommit på längs vägen. Exempelvis är det lättare att få rätt person i rätt lärande-grupp eftersom ingen behöver resa långt. Det är också lättare att träffas oftare och kortare.

Vilket engagemang finns i frågorna?
Det finns ett otroligt engagemang bland aktörerna. Vi får varje vecka samtal från intresserade organisationer, som räcker upp handen och säger att vi vill vara med, vi vill jobba med hållbarhet i vår organisation.

Ordmolnet illustrerar de organisationer som är med i programmet, även de som vi ännu inte skrivit avtal med.

Citat från tre av våra samverkanspartners:

– Arbetet med att ta fram utmaningar har varit väldigt givande och lärorikt. Jag har fått mer insikt i både friluftsoch idrottsorganisationernas arbete med hållbarhet och framför allt vilka utmaningar vi står inför. Jag har stora förhoppningar att det fortsatta arbetet i lärandegrupperna kan omsätta forskning i praktik och att vi kommer att se lösningar som kan implementeras. Samverkan mellan forskning och ideella organisationer tror jag kan ge oss förändringar åt rätt håll, över tid, på riktigt.

SUSANNE SÖDERHOLM
Förbundschef på Svenska Orienteringsförbundet
och vice ordförande i Svenskt Friluftsliv

– För att idrotten ska kunna bredda sitt hållbarhetsarbete är vi beroende av att samarbeta med andra aktörer. Mistra Sport & Outdoors och den samverkansprocess som pågått under 2020 har varit värdefull i det arbetet och de utmaningarna som vaskats fram har goda förutsättningar för att svara mot de största utmaningar som idrotten står inför kopplat till miljömässig hållbarhet. Förhoppningen är att lärandegrupperna nu ska ta vid, få fram relevant kunskap så att vi i nästa steg kan börja implementera och bli en samhällskraft för hållbar utveckling.

CHARLOTTE SUNDVALL
Hållbarhetskoordinator,
Riksidrottsförbundet

– Höstens samverkansprocess har varit både lärorik och utmanande. Det har varit väldigt givande att få en insikt i hur organisationer, föreningar och akademin arbetar för att öka hållbarheten inom idrotten och friluftslivet. Mycket av detta arbete berör hjärtefrågor för oss som organisation, t.ex. cirkulär ekonomi och en hållbar användning av material och vatten. Vi tycker därför att det ska bli väldigt intressant att börja arbeta med dessa frågor och tror att våra engagerade medlemmar välkomnar ett ökat hållbarhetstänk inom idrotten och friluftslivet.

ANDREAS HELLOHF
Produktansvarig Bra Miljöval Kosmetika,
Naturskyddsföreningen

FORSKNINGSTEMAN

Forskningen i Mistra Sport & Outdoors består av sex teman:

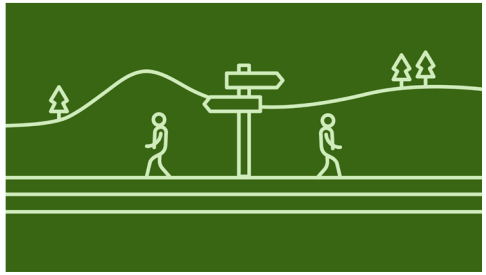

BETEENDEN, STYRMEDEL OCH UTVECKLING

HÅLLBAR ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

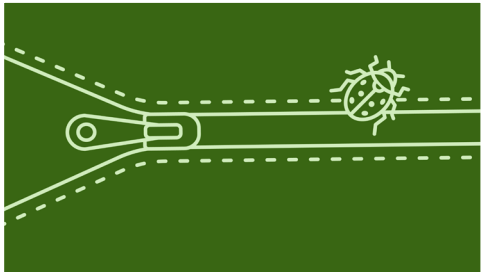

HÅLLBARA MATERIAL

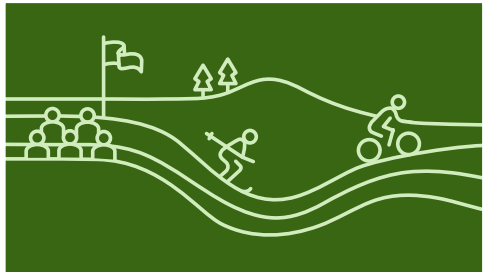

HÅLLBARA EVEMEMANG

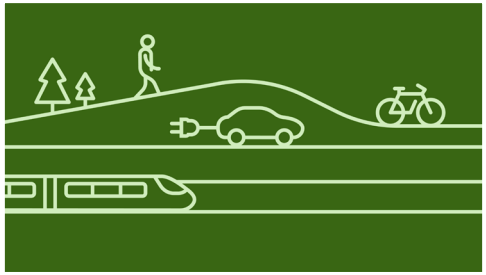

HÅLLBARA TRANSPORTER

KUNSKAP OCH OMVANLING

TEMA

Kunskap och omvandling

Det finns flera olika förklaringar till varför det kan vara svårt att ställa om organisationers beslutsprocesser kring miljöfrågor. Traditioner och gammal vana, eller en tröghet i att ta till sig viss kunskap, kan vara några sådana exempel. Därför vill vi tillsammans med organisationer inom idrott och hälsa utveckla en kultur där hållbarhet är en naturlig del.

Läs mer om temat på vår webb »

SVERKER SÖRLIN
Professor i miljöhistoria vid Kungliga Tekniska Högskolan och temaledare i kunskap och omvandling.

– I vår forskning upptäcker vi mer och mer hur utrustningen, inomhustrenden och det omfattande resandet ökar miljöavtrycket från idrotten och friluftslivet, stora verksamheter som engagerar miljoner i Sverige.

Den goda nyheten är att vi ser att man gjort ganska litet åt dessa frågor historiskt, så utrymmet för snabb förbättring borde vara stort. Vi ser fram emot denna utveckling tillsammans med idrotten, friluftslivet och miljösektorn.

Lärandegrupp och utmaningar

Lärandegruppen inom temat KUNSKAP OCH OMVANDLING jobbar för att ta fram kunskap och lösningar inom följande frågeställning:

Hur och vilken förändring kan vi skapa inom idrotten, friluftslivet och i skolämnet idrott och hälsa för en miljömässigt hållbar utveckling?

- Hur har förändringsarbete sett ut tidigare?
- Vilka hinder finns och har funnits för förändring?

Lärandegruppen som börjar arbeta under 2021, består av forskare från Malmö universitet och Högskolan Dalarna samt aktörer från Riksidrottsförbundet, Sveriges Akademiska Idrottsförbund, Skolverket, Friluftsfrämjandet och Svenska Idrottslärarföreningen.

TEMA

Hållbara transportlösningar

Transporter med bil och flyg är vanliga i samband med idrott och friluftsliv. För att minska koldioxidutsläppen behöver vi även i dessa sammanhang hitta hållbara lösningar och alternativ. Därför utforskar vi nya arbetssätt, verktyg och metoder för att stödja integration av transport och fysisk miljö i planeringen för ett hållbart friluftsliv.

Läs mer om temat på vår webb »

ANDERS LARSSON
Docent i kulturgeografi vid Göteborgs universitet och temaledare i Hållbara transportlösningar.

– Resande är i många fall en självklar förutsättning för idrott och friluftsliv. I detta tema ser vi mycket fram emot att tillsammans med våra partners undersöka hur vi kan hitta mer hållbara lösningar och skapa en ökad medvetenhet genom att kritiskt granska mobilitetens roll.

En viktig utgångspunkt är de erfarenheter som dragits från Corona-pandemin, speciellt som en katalysator för nya lösningar och omställning.

Lärandegrupp och utmaningar

Lärandegruppen inom temat HÅLLBARA TRANSPORTLÖSNINGAR jobbar för att ta fram kunskap och lösningar inom följande frågeställning:

Hur kan vi skapa miljömässigt hållbara och attraktiva transportlösningar som ger en rättvis och likvärdig tillgänglighet till idrott och friluftsliv för alla grupper i samhället?

- Hur kan transportlösningar anpassas för hållbar tillgänglighet i olika geografiska förutsättningar, som exempelvis stadskärnor, förorter och landsbygd?
- Hur kan den fysiska planeringspraktiken utvecklas för att skapa en mer hållbar tillgänglighet till idrott och friluftsliv?
- Hur kan vi utveckla mer träffsäkra principer, metoder och verktyg till stöd för planering av föreningsaktiviteter, anläggningar och evenemang i syfte att uppnå hållbar och jämlik mobilitet och tillgänglighet inom idrott och friluftsliv?

Lärandegruppen, som börjar arbeta under 2021, består av forskare från Göteborgs universitet, Chalmers tekniska högskola och Kungliga Tekniska Högskolan samt aktörer från Riksidrottsförbundet, Västtrafik, Svenska Parasportförbundet, Sveriges kommuner och regioner, Naturvårdsverket, Västkuststiftelsen, Lilla Edets kommun och Länsstyrelsen i Hallands län.

TEMA

Hållbar användning av mark och vatten

Ett aktivt idrotts- och friluftsliv är av stor betydelse för vår livskvalitet, men det finns en baksida med vår närvaro i naturen. Utan tillräcklig kunskap och en hållbar planering och skötsel riskerar vi att skada naturmiljöerna. Därför vill vi förbättra kunskapsunderlaget och utveckla arbetsprocesserna i den fysiska planeringen och vid beslut som rör förvaltningen av de olika miljöerna.

Läs mer om temat på vår webb »

MARIE STENSEKE
Professor i kulturgeografi vid Göteborgs universitet och temaledare i Hållbar användning av mark och vatten.

– Naturpräglade miljöer har en enorm betydelse för många människor, och detta har accentuerats under pandemin. Det ökade trycket på såväl tätortsnära grönområden och kuststräckor som fjäll, stränder och skogar på lite längre avstånd har också understrukit behovet av förvaltningsmodeller och planeringsstrategier som främjar en långsiktigt hållbar användning.

Det finns ett stort intresse hos myndigheter och andra nyckelaktörer för att medverka i utvecklingen av ny kunskap och nya praktiker, och vi ser fram emot att samverka kring detta i fjällmiljöer, i kustmiljöer och i tätortsnära miljöer.

Lärandegrupp och utmaningar

Lärandegruppen inom temat HÅLLBAR ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN jobbar för att ta fram kunskap och lösningar inom följande frågeställning:

Hur kan vi hantera idrottens och friluftslivets miljöpåverkan på mark och vattenmiljöer i planering och förvaltning?

- Hur påverkar idrott- och friluftslivsanläggningar och aktiviteter mark- och vattenmiljöer i olika landskap?
- Hur kan miljöpåverkan hanteras i relation till behov av tillgänglighet och samnyttjande av mark- och vattenmiljöer i olika landskap?

Fyra lärandegrupper börjar arbeta under 2021. Lärandegrupp KUST består av forskare från Göteborgs universitet och Malmö universitet samt aktörer från Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Svenska kanotförbundet, Friluftsfrämjandet, Västkuststiftelsen, Naturskyddsföreningen, Göteborgs stad och Kungälvs kommun. Lärandegrupp FJÄLL består av forskare från Mittuniversitetet samt aktörer från Riksidrottsförbundet, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Bergs kommun, Åre kommun och Svenska Turistföreningen. Lärandegrupp URBAN och den NATIONELLA lärandegruppen är inte bemannade ännu.

TEMA

Material och hållbar utrustning

Intresset för idrotts- och friluftsliv har ökat stadigt de senaste åren och människor väljer att lägga mycket pengar på just kläder och sportutrustning. Men materialen är inte alltid miljövänliga. Därför vill vi utveckla mer hållbara material och materialflöden samt hitta arbetssätt, verktyg och metoder för att integrera återvinning och återanvändning av utrustning inom området.

Läs mer om temat på vår webb »

MIKAEL BÄCKSTRÖM
Professor i maskinteknik vid Mittuniversitetet och temaledare i Material och hållbar utrustning.

– I samhället används stora mängder utrustning som består av skilda material. Med forskningen i detta tema vill vi bidra till att minska vår miljöpåverkan när vi idrottar eller utövar friluftsliv.

Som första fokusområde kommer vi att studera återbruk av utrustning och ytor för aktiviteter såsom arenornas konstgräs, konstsnö etc. Genom att sätta funktionalitet i samband med miljöpåverkan kan ny kunskap genereras.

Lärandegrupp och utmaningar

Lärandegruppen inom temat MATERIAL OCH HÅLLBAR UTRUSTNING jobbar för att ta fram kunskap och lösningar inom följande frågeställning:

Vad kan bidra till minimerad miljöpåverkan och mer cirkulära lösningar över livscykeln, för material och utrustning inom idrott och friluftsliv?

Vilka exempel av åtgärder och lösningar är viktiga för:

- Tillverkare och återförsäljare av material och utrustning?
- Utövare av idrott och friluftsliv?
- Föreningar, klubbar eller andra sammanslutningar inom idrott och friluftsliv?
- Beslutsfattare med möjlighet att påverka planering och utövande av idrott och friluftsliv

Lärandegrupperna, som börjar arbeta under 2021, är indelade i två områden. Den NATIONELLA lärandegruppen består av forskare från Mittuniversitetet och Kungliga Tekniska Högskolan samt aktörer från Scandinavian Outdoor Group, Thule Group AB, Fritidsbanken, Naturvårdsverket, Naturskyddsföreningen, Svenska Kanotförbundet, Svenska Fotbollförbundet och Svenska Skidförbundet. Lärandegrupp ANLÄGGNINGAR OCH YTOR består av forskare från Mittuniversitetet och Kungliga Tekniska Högskolan samt aktörer från Beställargruppen för konstgräs och Riksidrottsförbundet.

TEMA

Hållbara evenemang

Många och stora evenemang inom idrott och friluftsliv innebär en ökad belastning både för natur- och kulturmiljön. För att värna miljön behövs mer hållbara lösningar, därför vill vi öka kunskapen kring faktorer som transporter, attityder, materialanvändning, konsumtion och tillgänglighet.

Läs mer om temat på vår webb »

ROBERT PETTERSSON
Docent i turismvetenskap vid Mittuniversitetet och temaledare i Hållbara evenemang.

– Evenemang inom idrotten och friluftslivet är högaktuellt som en del i ett hållbart samhälle där pandemin har gett frågorna ökat fokus. Denna utveckling parat med evenemangbranschens omställningsbehov gör att vi ser fram emot fortsatt dialog och forskning i utvecklingen mot mer hållbara evenemang.

Vad behöver arrangörer respektive besökare göra är några av de frågor vi ser fram emot att undersöka tillsammans med branschen.

Lärandegrupp och utmaningar

Lärandegruppen inom temat HÅLLBARA EVENEMANG jobbar för att ta fram kunskap och lösningar inom följande frågeställning:

Hur kan vi skapa miljömässigt hållbara evenemang inom idrotten och friluftslivet?

Vilka exempel av åtgärder och lösningar är viktiga för:

- Vilka åtgärder behöver evenemangsarrangörer genomföra?
- Vilka åtgärder behövs för besökare och deltagare i evenemang?
- Hur kan idrottens och friluftslivets evenemang förhålla sig till trender och rådande omständigheter?

Lärandegruppen, som börjar arbeta under 2021, består av forskare från Göteborgs universitet och Mittuniversitet samt aktörer från Riksidrottsförbundet, Svenskt Friluftsliv, Göteborgs stad, En svensk klassiker, Biathlon Events AB - Legacy och Jämtkraft.

FORSKNINGSTEMAN

Beteenden, styrmedel och utveckling

Det kan vara svåra att ändra gamla invanda beteendemönster, det gäller för de flesta, så även aktiva inom idrott och friluftsliv. Därför vill vi med kunskap och samarbete utforska nya sätt att åstadkomma förändring i vår strävan efter ett mer hållbart sport och friluftsliv.

Läs mer om temat på vår webb »

DIMITRI IOANNIDES
Professor i kulturgeografi och temaledare i Beteenden, styrmedel och utveckling.

– Corona-pandemin har belyst behovet av att förstå hur styrningen ska se ut i framtiden. Idrottsföreningar har fått ta många egna beslut under pandemin och detta visar behovet av att ställa om. Detta gäller också implementering av hållbara lösningar.

I detta tema ser vi fram emot att studera både styrning och människors beteende kopplat till ett mer hållbart idrotts- och friluftsliv.

Lärandegrupp och utmaningar

Lärandegruppen inom temat BETEENDEN, STYRMEDEL OCH UTVECKLING jobbar för att ta fram kunskap och lösningar inom följande frågeställning:

Hur kan vi skapa ett mer koordinerat och integrerat beslutsfattande som leder till en ökad miljömässig hållbarhet inom idrotten och friluftslivet?

Vilka exempel av åtgärder och lösningar är viktiga för:

- Vilken kombination av styrmedel, strategier, åtgärder och tillämpningar inom idrotten och friluftslivet har bäst potential att bidra till en rörelse för ökad miljömässig hållbarhet i samhället?
- Hur kan idrotten och friluftslivet vägleda konsumenter, företag och organisationer till att skapa ett mer hållbart beteende?

Lärandegruppen kommer tillsättas senare

Mistra Sport & Outdoors i siffror

BUDGET:
70 MSK

FORSKARE:
30

DOKTORANDER:
8

STYRELSE-MEDLEMMAR:
5

KANSLI-MEDLEMMAR:
5

PROGRAMÅR:
4

PARTNERS:
23
(med avtal år 2020)

UNIVERSITET:
7

TEMAN:
6

POSTDOCS:
6

Tre studier om covid-19

Forskningen i Mistra Sport & Outdoors planerades utifrån de förutsättningar som var innan situationen med covid-19. Förutom att både idrotten och friluftslivet är hårt drabbade så följer också med pandemin nya intressanta förutsättningar för en framtida hållbar utveckling. Därför beslutade styrelsen för Mistra Sport & Outdoors att bevilja medel till tre studier för att öka kunskapen om covid-19s effekter på idrott, fysisk aktivitet och friluftsliv, människors besök i naturen, samt evenemang. Projekten rapporteras i början av 2021 och utgör ett underlag för hela programmet att bättre förstå effekterna från pandemin.

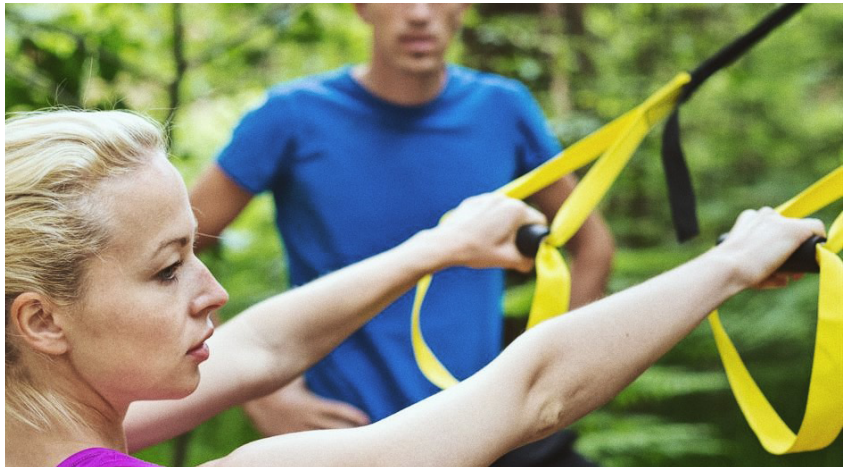

STUDIE:

Covid-19s effekter på idrott, fysisk aktivitet och friluftsliv

Studierna genomfördes i två steg genom digitala enkäter och uppföljande intervjuer. En om friluftsliv och en om idrotten.

Ansvariga forskare: Professor Susanna Hedenborg, Malmö Universitet, och Professor Peter Fredman, Mittuniversitetet.

Några resultat från studien om idrotten:

- Idrottsaktiviteter ställdes in och utövandet av idrott minskade. För många ersattes idrotten med fysisk aktivitet av olika slag. I gruppen 16–20 år var det många vars idrottsaktiviteter som ställdes in helt. Detsamma gällde gruppen ”publik”.

- Hur idrotterna påverkats beror på huruvida idrotten är på elitnivå eller breddnivå och hur idrotten är utformad. På elitnivå har en del tävlingar skjutits fram, andra har genomförts men utan publik, ytterligare andra har digitaliserats.

- På breddnivå har en del idrotter ställt in helt (inomhusidrotter med närkontakt), medan andra har pågått ungefär som vanligt med restriktioner för olika åldersgrupper och större avstånd, samt att tävlingsmoment har ställts in (utomhusidrotter där deltagarna redan har stora avstånd till varandra).

- De idrottsaktiviteter som genomfördes förlades i många fall utomhus i närområdet. Många aktiviteter ändrades genom nya sätt att träna och genom andra redskap. De idrotter som i vanliga fall bedrivs utomhus har kunnat fortsätta. Den träning som tidigare bedrevs inomhus har många gånger fått flytta ut.

- Allmänna landsomfattande rekommendationer har starkt präglat idrottsutövningen, vilka kritiserats som storstadscentrerade eller skildrats som förvirrande.

- Att idrottslag varit tvungna att spela för tomma läktare har inneburit ändrade resmönster för framförallt idrottspubliken. Det uteblivna resandet har medfört att publiken känner en tomhet för missade matcher eller tävlingar, och för förlusten av den helhetsupplevelse som det innebär att åka på matcher tillsammans med andra supportrar.

Några resultat från studien om friluftslivet

- Det finns en tydlig tendens att vistelser i naturen har ökat under covid-19 pandemin, såväl på vardagar, som helger och längre ledigheter. Personer som uppger att de aldrig eller sällan var ute i naturen innan pandemin har i större utsträckning ökat sina vistelser i naturen under covid-19 jämfört med de som var ute i naturen ofta innan pandemin.

- ”Mer tid över” anges ofta som främsta orsaken varför människor har ökat sitt friluftsliv. En annan förklaring till ökad utevistelse är upplevelsen av en allmän ”hype” kring friluftslivet, inte minst inom sociala medier.

- För människor som bor i större städer och tillhör en riskgrupp har möjligheterna till friluftsliv begränsats. Det gäller särskilt de som saknar egen bil.

- Många berättar att de har börjat använda sina naturområden i närheten av bostaden som en följd av covid-19. Det är framförallt upptäckten av områden som lyfts fram, och hur de har fått upp ögonen för naturen.

- Många anser att platser som de vanligtvis vistas på blivit alltför välbesökta under pandemin. Att välja andra platser handlar ibland om oro för smittan, men oftare om att ”överfull natur” inte rimmar med den friluftsupplevelse de önskar.

- När nya friluftsutövare har tagit tillgängliga, tillrättalagda och välkända områden i anspråk, har de som är mer erfarna sökt sig vidare till platser som är mer perifera och mindre tillrättalagda.

Rapporten *”Idrotten och friluftslivet under coronapandemin - Resultat från två undersökningar om coronapandemins effekter på idrott, fysisk aktivitet och friluftsliv”* kan laddas ner här »

STUDIE:

Kartläggning av besök i naturen under covid-19

Studien genomfördes som en PPGIS (Public Participation GIS) studie bestående av två huvudsakliga delar; kartläggning av olika typer av aktivitet och en efterföljande enkät med frågor kopplat till varje aktivitet som registrerats.
Ansvarig forskare: Dr. Andreas Skriver Hansen, Göteborgs universitet.

Några resultat från studien:

- Naturen i närområdet (i nära avstånd till där man bor) har fått en viktig roll för utövandet av friluftsliv. Detta kan även kopplas till att många väljer att gå, springa eller cykla till naturområden, alltså till områden med kort transportavstånd.
- Det sker en kraftig ökning samt finns en hög koncentration av besökare i populära naturområden. Exempelvis i nationalparker och naturreservat, vid kusten samt längs sjöar och vattendrag. Flera av regionens leder används mycket.
- Nästan hälften av alla svarar att deras friluftslivsvanor har ändrats på grund av pandemin och många påpekar att de vistas i naturen oftare nu jämfört med tidigare. De söker sig till naturen framförallt för att återhämta sig och få energi, för att naturen är ett säkert ställe fritt från oro och för att umgås socialt.
- Friluftsliv i kombination med motion har stor betydelse under pandemin och kan kopplas till fysisk hälsa. Promenader, vandring, löpning och cykling är särskilt
- Naturen har fått en ökad funktion som socialt rum, en 'fristad', under pandemin. Folk umgås mer och oftare med varandra ute i naturen.
- Det aktiva friluftslivet och vistelser i naturen har blivit en livsstil för allt fler som inte vistades så ofta i naturen innan pandemin. För mer rutinerade friluftsmänniskor har pandemin medverkat till att man söker upp nya platser.
- Många av deltagarna svarar att de kommer att fortsätta med sina nya friluftslivsvanor efter att pandemin är slut. Framförallt vill de fortsätta vistas i naturen oftare och under längre tid samt upptäcka nya områden.
- Största problemet som deltagarna observerat, kopplat till pandemin, inkluderar trängsel på stigar, spår och leder samt parkeringsplatser. Mer skräp i naturen och stora samlingar av människor på samma plats samt för lite hänsyn till andra påpekas också som viktiga problem

Rapporten *"Friluftslivet under coronapandemin – Kartläggning av friluftsvanor och vistelse i naturen under coronapandemin i Västra Götaland"* kan laddas ner här »

STUDIE:

Covid-19 och evenemang

Undersökningen genomfördes i två steg: intervjuer, sammanställning och analys av andra aktörers insamlade data (bland annat Riksidrottsförbundet, Visit Stockholm, Göteborg & Co), samt egen datainsamling avseende åskådar- och deltagarperspektiv utifrån begrepp som attityd, upplevelse, konsumtion, beteende och livskvalitet.
Ansvarig forskare: Docent Robert Pettersson, Mittuniversitetet.

Några resultat från studien:

- Studien visar att evenemang utgör en stor del av idrottsföreningarnas verksamhet. Evenemang står också för en stor del av föreningarnas intäkter.
- Intäktsbortfall på grund av pandemin drabbar de flesta föreningar hårt och evenemang står för en stor del. Upp emot 90 procent av alla intäkter som föreningarna förlorade under pandemins första våg kunde kopplas till evenemang.
- Det är en varierande grad av intäktsbortfall hos de olika föreningarna, men hårdast drabbade är ishockeyn och fotbollen.
- Ekonomiska konsekvenser framstår som den största utmaningen i pandemins fotspår, medan exempelvis miljöfrågor inte står så högt på agendan i kristider. Även sociala värden rankas högt, men de konstateras många gånger vara svåra att mäta.
- Idrottsföreningarna påverkas inte bara genom uteblivna intäkter. Bland de icke-ekonomiska effekterna märks främst medlemstapp, nedgång i aktivitetsutbudet, minskad integration och utmaningar för fysisk och psykisk hälsa. Inte minst anges dessutom att inställda evenemang har en negativ inverkan för känslan av glädje och gemenskap.
- Traditionellt har framför allt större evenemang studerats, men i denna studie ges även de många små evenemangen en röst.
- De största intäktsbortfallen vid uteblivna evenemang kan kopplas till anmälningsavgifter, biljettintäkter, sponsormedel och försäljning.
- De flesta föreningar har vidtagit åtgärder för att möta utmaningar med uteblivna intäkter. Det kan handla om minskat utbud av aktiviteter och permittering av personal. Relativt få har dock valt att anpassa utbudet, genom exempelvis streaming och digitalisering.
- Besökare till evenemang konstaterar att evenemangsupplevelser ligger nära faktorer som livsstil och livskvalitet och att frågor om trygghet och säkerhet känns viktigare i och med pandemin.
- Ändrade evenemangsbeteenden kan leda till bestående förändringar i exempelvis hur vi reser och hur vi använder arenor.
- Omställningsarbete är fortsatt viktigt utifrån aspekter som resiliens, digitalisering och hållbarhet. Pandemin kan ändra framtidens evenemang och ge positiva miljöeffekter på sikt. Mer kunskap behövs om hållbara evenemang.

Rapporten *”Covid-19 och hållbara evenemang – Påverkan, anpassning och framtid för evenemang inom idrott och friluftsliv”* kan laddas ned här »

VÅR LOGOTYP

Att skapa en rörelse

Ledorden för Mistra Sport & Outdoors är idrott, friluftsliv och miljö. Hampus Fredman fick uppdraget att ge förslag på en logotyp för programmet.
I designprocessen tog han utgångspunkt i begreppen ”rörelse” och ”natur”, och lät sig inspireras av en kartas topografiska mönster och den stroboskopiska effekt som uppstår vid fotografering med lång slutartid av en människa i rörelse.

Logotypen är uppbyggd av organiska former som upprepas likt en puls som bildar ett mönster. Den har beskurits för att ge intrycket av en mer kontrollerad cirkel. En rörelse för bättre miljö.

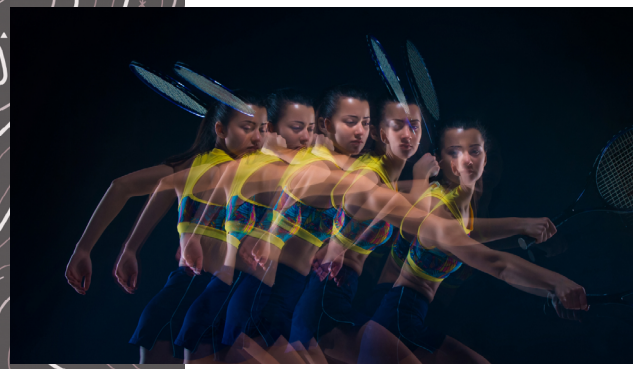

mistra
sport & outdoors

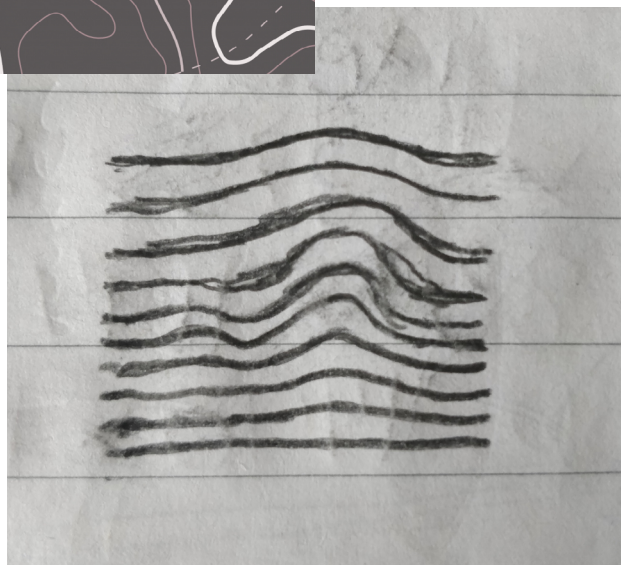

Publikationer

Artiklar/böcker

Svensson, Daniel, Erik Backman, Susanna Hedenborg & Sverker Sörlin. 2020. ”Idrottens växande ekologiska fotavtryck – Sportifiering, inomhustrend och miljöpåverkan, in: Sport management, del 3. Idrottens marknader och konsumtionskultur, red. Åsa Bäckström, Karin Book, Bo Carlsson & P.-G. Fahlström (Stockholm: SISU Idrottsböcker, 2020), 172–191.

Srivastav, A. & Xenos, S. 2020. Environmental Assessment of Kayak using MFA & LCA: A case study at Melker of Sweden. Master thesis, KTH, School of Architecture and the Built Environment (ABE), Sustainable development, Environmental science and Engineering.

John Armbrecht, Erik Lundberg, Tommy D. Andersson & Reidar J. Mykletun (2020), 20 Years of Nordic event and festival research: a review and future research agenda, Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism.

Rapportserie

Fredman, P., Sörlin, S., Larsson, A., Stenseke, M., Bäckström, M., Pettersson, R., Ioannides, D. Frimodig, C. & Wåger S. 2020. Mistra Sport & Outdoors. Towards Sustainable Solutions. Program Plan 2020-2024, Mistra Sport & Outdoors programplan, part A (Rapport 2020:1)

Friluftslivet under coronapandemin – Kartläggning av friluftsvanor och vistelse i naturen under coronapandemin i Västra Götaland (Rapport 2021:1)

Idrotten och friluftslivet under coronapandemin - Resultat från två undersökningar om coronapanedemins effekter på idrott, fysisk aktivitet och friluftsliv (Rapport 2021:2)

Covid-19 och hållbara evenemang – Påverkan, anpassning och framtid för evenemang inom idrott och friluftsliv (Rapport 2021:3)

Hitta alla publikationer från Mistra Sport & Outdoors här »

Deltagare i programmet

Kansli/administrativt stöd

Peter Fredman, *programchef, Mittuniversitetet*
Christina Frimodig, *samverkansledare, Mittuniversitetet*
Sandra Wåger, *kommunikationsansvarig, Mittuniversitetet*
Märit Christensson, *administratör, Mittuniversitetet*
Per-Richard Lindgren, *ekonom, Mittuniversitetet*

Styrelse

Eva Thörnelöf, *ordförande*
Peter Mattsson, *utvecklingschef, Riksidrottsförbundet*
Ulf Silvander, *generalsekreterare, Svenskt Friluftsliv*
Christiane Dolva Törnberg, *hållbarhetsansvarig, Fjällräven*
Maria Johansson, professor, *Lunds Tekniska Högskola*
Åsa Moberg, *programansvarig på Mistra, adjungerad till styrelsen*

Forskare

KUNSKAP OCH OMVANDLING

Sverker Sörlin, *Kungliga Tekniska Högskolan, temaledare*
Susanna Hedenborg, *Malmö universitet, vice temaledare*
Daniel Svensson, *Malmö universitet*
Erik Backman, *Högskolan Dalarna*
Andreas Karlsson Isgren, *Högskolan Dalarna*
Johan Carlsson, *Malmö universitet*
Marie Larneby, *Malmö universitet*
Liubov Timonina, *Kungliga Tekniska Högskolan*

HÅLLBARA TRANSPORTLÖSNINGAR

Anders Larsson, *Göteborgs universitet, temaledare*
Ann Legeby, *Kungliga Tekniska Högskolan vice temaledare*
Jorge Gil, *Chalmers tekniska högskola*
Oskar Abrahamsson, *Göteborgs universitet*

HÅLLBAR ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Marie Stenseke, *Göteborgs universitet, temaledare*
Sara Borgström, *Kungliga Tekniska Högskolan, vice temaledare*
Sandra Wall-Reinius, *Mittuniversitetet, vice temaledare*
Erik Andersson, *Stockholms universitet*
Rosemarie Ankre, *Mittuniversitetet*
Andreas Skriver Hansen, *Göteborgs universitet*
Peter Fredman, *Mittuniversitetet*
Axel Eriksson, *Mittuniversitet*
Oskar Abrahamsson, *Göteborgs universitet*

MATERIAL OCH HÅLLBAR UTRUSTNING

Mikael Bäckström, *Mittuniversitetet, temaledare*
Itai Danielski, *Mittuniversitetet, vice temaledare*
Anna Björklund, *Kungliga Tekniska Högskolan*
Kajsa Nilsson, *Mittuniversitetet*

HÅLLBARA EVENEMANG

Robert Pettersson, *Mittuniversitetet, temaledare*
John Armbrecht, *Göteborgs universitet, vice temaledare*
Erik Lundberg, *Göteborgs universitet*
Lusine Margaryan, *Mittuniversitetet*
Malin Zillinger, *Mittuniversitetet*
Axel Eriksson, *Mittuniversitetet*

BETEENDEN, STYRMEDEL OCH UTVECKLING

Dimitri Ioannides, *Mittuniversitetet, temaledare*
Maria Lexhagen, *Mittuniversitetet*
Daniel Laven, *Mittuniversitetet*
Peter Fredman, *Mittuniversitetet*
Cecilia de Bernardi, *Mittuniversitetet (startar 2021-03-01)*

DELTAGANDE UNIVERSITET

- Chalmers tekniska högskola
- Göteborgs universitet
- Högskolan Dalarna
- Kungliga Tekniska Högskolan
  Malmö universitet
- Mittuniversitetet
- Stockholms universitet

DELTAGANDE ORGANISATIONER, MYNDIGHETER OCH FÖRETAG

- En Svensk Klassiker
- Friluftsfrämjandet
- Fritidsbanken
- Göteborgs stad
- Göteborgs stad, *Park- och naturförvaltningen*
- Lilla Edets kommun
- Naturvårdsverket
- Outdoormap AB
- Riksidrottsförbundet
- Scandinavian Outdoor Group
- Svenska Fotbollförbundet
- Svenska Kanotförbundet
- Naturskyddsföreningen
- Svenska Orienteringsförbundet
- Svenska Parasportförbundet
- Svenska Skidförbundet
- Svenska Turistföreningen
- Svenskt Friluftsliv
- Sveriges Akademiska Idrottsförbund
- Thule Group AB
- Västkuststiftelsen
- Västra Götaland Länsstyrelsen
- Västtrafik

Ekonomisk översikt 2020

Intäkter	tkr
Mistra	4 824
Medfinansiering från konsortieparter	1 199
Totala intäkter	**6 023**

Kostnader	
Löner	4 226
Resor	23
Förburkningsmaterial	6
Övriga direkta konstnader	282
Köpta tjänster	610
Indirekta kostnader	876
Totala kostnader	**6 023**

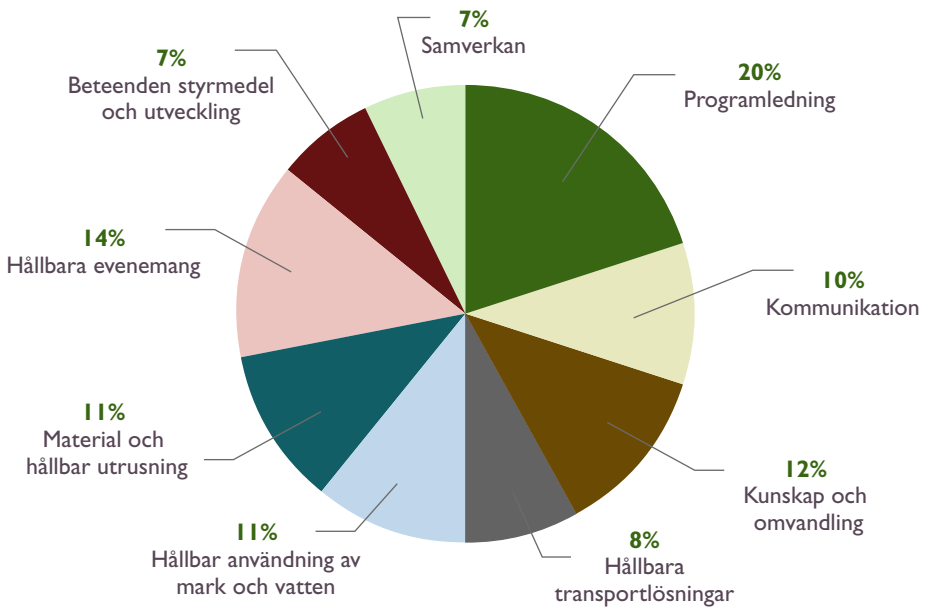

	tkr
Programledning och administration	1 172
Kommunikation	618
Kunskap och omvandling	710
Hållbara transportlösningar	510
Hållbar användning av mark och vatten	671
Material och hållbar utrustning	679
Hållbara evenemang	829
Beteenden styrmedel och utveckling	403
Samverkan	429
	6 023

Mistra Sport & Outdoors - 2020 in brief

Mistra Sport & Outdoors officially started in April 2020, and we can look back on a productive but very different 2020 due to the corona pandemic. The sport and the outdoor recreation sectors were both hit hard by the restrictions that ensued. This became a game changer for the programme. Many events and organized sport activities were cancelled, while at the same time more people turned to the countryside for physical activities and recreation. A key question is, of course, how this will influence sustainable development in the sport and outdoors sectors in the long term.

At the very first meeting of the programme board in May 2020, the board decided to fund three special studies to learn about the effects of Covid-19 on sports, outdoor recreation and event (reported early 2021). Much of the work during 2020 was, however, about establishing the programme infrastructure, including research teams, the co-creation process, the website, social media and external relations.

During 2020, we organized two programme meetings with researchers and collaborating organizations, a webinar focusing on impacts from the Covid-19 pandemic, and an academic seminar among researchers. We also completed the first step of the co-creation process, identifying the challenges associated with each of the research themes. The next step will be to start learning-groups to search for new knowledge and solutions following the co-creation procedure.

Despite the challenging start for the programme, several scientific deliverables have already come to fruition, including lectures, workshops, book chapters and peer-reviewed articles. We are now looking forward to extending our network of partner organizations, and to putting more effort into reaching out, in Sweden and beyond. Welcome to Mistra Sport & Outdoors!

Peter Fredman
Programme director

SIX THEMES

- Knowledge and transformation
- Sustainable transport solutions
- Sustainable use of land and water
- Material and sustainable equipment
- Sustainable events
- Behaviour, policy and future change

ABOUT MISTRA SPORT & OUTDOORS

Mistra Sport & Outdoors is a research and co-creation programme that aims to generate knowledge and solutions for increased sustainability within sport and outdoor recreation. Organized into six themes, we are working towards our goals of producing research at the international forefront, starting a movement for sustainable development in sport and outdoor recreation, and establishing a network-based development centre for sustainable solutions. Mistra Sport & Outdoors will also help Sweden reach the 2030 Agenda Sustainable Development Goals. We believe that collaboration between research, organisations, authorities and companies is the way forward.

Read more on our website »

mistra
sport & outdoors

FOTO: HAMPUS FREDMAN | MOSTPHOTOS.COM | UNSPLASH.COM | PRIVATA
FORMGIVNIG: GULLERS GRUPP

FINANSIERAT AV
MISTRA
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning